

Euskal liburugintza 2021

Xabier Eizagirre Gesalaga

Filosofian lizentziaduna eta JAKINEko erredakzio burua

Uste baino arinago zabalduko dute euskarazko liburuak barrik salduko dituen aurreneko denda, eta han izango dira solasaldirik bizienak.

Gure webguneek .eus marka duten legez, munduan ezagutuak izateko ISBN nazioarteko zenbaki propioa eramango dute euskal liburuek.

Alfabetatze masiboari esker hazkunde handia izango du euskarazko liburuen irakurketak.

Euskarazko liburuen biblioteka nazionala antolatuko dugu, eta milaka ale erakutsiko ditu: gai guztietakoak, sortzezkoak eta itzulpenak.

Gorka Arrese

Horra Gorka Arreseren *desira onak*, Bilboko Euskararen Etxeak antolatu eta Arresek berak diseinatu berri duen *Liburuaren arbola* erakusketa ibiltari zoragarriako idatziak. Liburuaren arbolaren adar guztietan pausatzen da erakusketa, txikitik handira: grafia, testua, maketazioa, inprimaketa, edizioa, irakurketa, idazkuntza... Liburua, pasio: «Abentura bat da irakurtzea, desiraren eta askatasunaren lurralde zirrargarrietan barrena». Liburua, argigile: «Liburua da gure pentsamenduen eta esperientzien kontakizunak mugitzen dituen gorpila. Eta argia egiten du gure gogoan». Ez gabilta basamortuan aldarrika. Zorionez, badugu liburuaren desira, pasioa eta argia norekin partekatu. Jarrai dezagun, bada, arbola astintzen, fruituak merezi du eta.

Pandemiaren lehenengo urtean, 2020an, liburu ekoizpena 2.569 tituluraino igo zen, JAKINEN 250. zenbakian argitaratutako azterketan ikusi genuenez. Bazuen datuak harrigarritik, ez baitzectorren bat aldi berean gure inguruko bi liburugintza indartsuenek (espainiar zein frantsesak) izandako beherakadarekin. Pandemiaren bigarren urteak, aldiz, urak bere onera ekarri dituela dirudi: 2.243 liburu argitaratu dira euskaraz, aurreko urtean baino %14,5 gutxiago (Espainian, aldiz, %6,4 igo da ekoizpena 2020tik, adibidez). Dena dela, ez guke beherakada hori neurritz kanpo baloratu behar: azken hamabost urteotako batezbestekoaren inguruan dabilen kopurua da.

Goazen, beraz, 2021eko euskal liburugintzaren azterketari ekitera, Joan Mari Torrealdai 1976an abian jarritako euskal liburugintzaren azterketa lerroaren ildotik.

Metodologia eta bibliografia

Informazioaren bilketa

Liburu ekoizpenaren azterketa honek egitura eta metodologia bera izaten du urtero.

Lehenengo eta behin, liburuen katalogoa osatzen dugu.

Eta, horretarako, liburuen bilketari ekiten diogu. Liburuen informazioa inguratzea lan nekeza izaten da. Guk, lehenik, informazioaren gune zuzenera jotzen dugu, argitaletxeetara, eta ondoren sare pelagikoak botatzen ditugu. Ez pentsa euskal argitaletxe guztiek informazioa eskura ematen digutenik. Eta, tamalez, kanpoko argitaletxeekin are zailagoa izaten da informazioa biltzea.

2021eko gure informazio iturriak hauek izan dira:

- Argitaletxe eta argitaratzaileak zuzenean: %28,7.
- Liburutegiak, Koldo Mitxelena Kulturunea eta Donostiako Udal Liburutegi Nagusia: %22,7.
- ISBN (*International Standard Book Number*), ELSN (Euskadiko Liburutegien Sistema Nazionalea) eta EIPS

(Euskadiko Irakurketa Publikoko Sarea) arakatuz lortutakoa: %47,5.

- Bestelako bideak (Internet, *Biblioteca Nacional* espainiarra...): %1,1.

Aurreko bi urteetan bezala, argitaletxeetatik zuzenean jasotzen dugun informazioa gutxitzen ari da, herenetik behera: aurten %28,7 izan da. Informazio iturri fidagarri eta seguruena den heinean, jaitsiera hori ez da batere seinale ona; liburutegietatik jasotakoa pittin bat emendatu denez (%22,7), bi iturriotatik jasotakoa ekoizpen osoaren erdira iritsi da, iazkotik bost puntu gora. Baina kontuan har dezagun duela urte gutxi %60ra iristen ginela bide horietatik. Jakina, kopuru horietara itzultzea litzateke ideala, datuen fidagarritasunean irabaztearren. Sare pelagikoekin lortzen dugun informazioak beti du nahasi eta heterogeneoagoa izateko arriskua.

Informazioa ahalik eta zehatzen bildu eta gero, liburu bakoitzaren fitxa bibliografikoa osatzen dugu, dozena bat datu edo ezaugarriren inguruan: titulua, autoreia, itzultzailea, elebitasuna, argitalpen maila, moldatzailea, argitaratzailea, koedizioa, herria, neurriak, orrialde kopurua, gaia.

Jaso eta bilatzen dugun informazioari esker fitxa bibliografikoak osatu ondoren, urteko katalogo osoa gure webgunean jartzen dugu kontsultagai. Gainera, azterketarako erabili ditugun tituluak baino gehiago daude webguneko zerrendan: eduki aldetik interesgarriak diren eta arrazoiaren batengatik ISBN gabe argitaratu diren batzuk ere eransten dizkiogu ISBNdunen zerrendari. 2021eko katalogoak 2.480 titulu biltzen ditu guztira: ISBN duten 2.243 titulu eta ISBN gabeko 237.

2013tik, bitan banatuta eman ohi dugu azterketa hau. Eskuetan duzu paperezko bertsioa, azterketaren zati mamitsuena. Baina, hori osatzeko, webguneko bertsio digitalera jo behar da (artikulu honen amaieran dator QR kodea): han daude informazio osagarriak, zehatzagoak, luze-zabalagoak. Katalogoa ere hortxe aurki dezakezu, hau da, 2021eko titulu guztien fitxa bibliografikoa.

Azterketa hiru ataletan

Informazioa bildu ondoren, hiru ataletan banatzen dugu azterketa:

1. *Ekoizleak eta ekoizpena*: iturri desberdinen arabera kopuru desorekatua, ekoizle kopurua, hamar argitaletxe nagusien ekoizpena, argitaratzaileen tipologia eta tipologiaren arabera produkzioa.
2. *Eskaintza editoriala*: tituluak zenbat diren, horien artean zenbat diren nobedade eta zenbat berrargitalpen, zenbat diren jatorrizko eta zenbat itzulpen.
3. *Ekoizpen tematikoa*: urteko ekoizpena -aurtengo 2.243 tituluak, kasu- nola banatzen da gai eremutan? Sei gai eremu nagusi bereizi ohi ditugu: hezkuntza eta irakaskuntza liburua, haur eta gazteentzako liburua, giza eta gizarte zientzietako liburua, helduen literatura, zientzia eta teknika alorrekoa eta aisia liburua.

Aurtengo azterketaren atarian

Hona hemen 2021eko liburugintzak eman dituen datu kuantitatibo esanguratsuenak:

- *Argitaratzaileei dagokienez*, 323 izan dira 2021ean. Ekoizleen kopurua ez da urtetik urtera modu esanguratsuan aldatzen, 300 inguru dabil aspaldi; baina, hori esanda, azpimarra dezagun aurreko urtetik %15 handitu dela kopuru hori (281etik 323ra). Jakina, ekoizle ugari horien artean denetik dago, aurrerago ikusiko dugunez: argitaletxeak eta argitaratzaileak, txikiak eta handiak, profesionalak eta amateurak, bertakoak zein kanpokoak, publikoak eta pribatuak, izaera askotarikoak.
- *Eskaintza editorialari dagokionez*, 2021eko ISBNdun tituluen kopurua 2.243 da, horietatik %84,5 bertsio analogikoan (paperean) eta %15,5 digitalean.

2020tik hona 326 titulu gutxiago argitaratu da. Baina aipa dezagun murrizketa osoa liburu digitalean izan dela (359 titulu); analogikoak, aldiz, 38 titulu gora egin du.

Nobedadeak %72,9 izan dira, 1.636 titulu, iaz baino 249 gutxiago. Berrargitalpenen kopuruak, 607 titulu, 72 unitate galdu ditu 2020tik, eta ekoizpen osoaren %27,1 dira aurtan.

- *Gaiei dagokienez*, hezkuntza eta irakaskuntza liburuak alde handiarekin galdu du ohikoa duen lehen tokia, 531 titulurekin (ekoizpen osoaren %23,7, iaz baino ia hogeii puntu gutxiago).

Haur eta gazteentzako liburua igo da, hain zuzen, lehen toki horretara, 763 titulurekin (%34, iaz baino bederatzii puntu gehiago).

Giza eta gizarte zientzietako liburua bere ohiko hirugarren tokian dago, 347 titulurekin (%15,5).

Helduen literatura dator ondoren, laugarren tokian (335 titulu, %14,9).

Bosgarren tokia aisia liburuari dagokio (126 titulu, %5,6), eta seigarrena zientzia eta teknika alorreko liburuari (109 titulu, %4,9).

Ekoizleak eta ekoizpena

Ekoizle ugari

Lehen atal honetan hainbat ezaugarri gurutzatuko ditugu: eragile argitaratzaileen izaera, noski, baina baita horien jarduna eta jatorria ere.

<i>Tituluak</i>	<i>Argitaratzaileak</i>
1	195
2-4	62
5-9	26
10-19	16
20-29	7
30-39	5
40-49	5
50-59	1
60-69	1
90-99	1
100-150	2
150etik gora	2
<i>Guztira</i>	323

Guztira, 323 dira 2021ean libururen bat plazaratu duten argitaratzaileak. Egia esan, igoera nabarmena izan da aurreko urtetik: 42 argitaratzaile gehiago. Duela hiruzpalau urteko kopuruetara itzuli gara, beraz.

Behin baino gehiagotan azpimarratu izan dugu horiek guztiak ez direla argitaletxeak, edizioaren profesionalak. Ezta hurrik eman ere. Noizbehinkari asko eta asko dago, eta hakoak ez direnen artean ere, gehien-gehienak ahulegiak dira liburu politika sendo bat markatzeko.

323 horietatik erdia baino gehiago dira (%60,4) titulu bakarra argitaratu dutenak. Hamar titulutik behera publikatu dutenak ere mordoa dira: 283 (%87,6). Areago: %79,6 dira lau titulu edo gutxiago ekoitzi dituztenak. Argi dago horiei guztiei ezin zaiela argitaletxe deitu; argitaratzaileak dira, ez besterik.

Urteak daramatzagu esaten urteko 20 tituluko neurriak ezar dezakeela editoreen arteko ekoizpenaren langa garrantzitsua. 2021ean, bada, editoreen %7,4k bakarrik ekoitzi dute 20 titulutik gora, 24 editorek. Beste guztiek -299, %92,6- 20 titulu baino gutxiago atera dituzte. Urterokoa azpimarratuko dugu oraingoan ere: ekoizleen atomizazioa dela euskal produkzioaren ahulezietako bat. Ongi uler dadin: arazo nagusia ez da txiki asko egotea, handi gutxi egotea baizik.

Ekoizleen panorama hori ezagututa, tipologiaren araberako bereizketa ere aztertu ohi dugu. Ez baita berdin, ez produkzio mailan, ez liburuek jorratzen dituzten gaiei dagokienez, argitaletxe komertzial petoa izatea edo unibertsitate, udal edo kirol elkarte izatea, adibidez.

Argitaletxe nagusien ekoizpena: 1.057 titulu

Hamar argitaletxe, handienak eta komertzialak, daude zerrenda honetan. Bada hemen agertzen direnak baino gehiago ekoitzi duenik -Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua, 46 titulurekin, zortzigarren legoke zerrendan, eta Udako Euskal Unibertsitatea, 45ekin, hamargarren-, baina komertzial eta pribatuak ez direnez, ez ditugu aintzat hartu.

<i>Argitaletxea</i>	<i>Nobedadeak</i>	<i>Berrargitalpenak</i>	<i>Titulu kopurua</i>	<i>%</i>
Elkar	90	207	297	13,2
Ikaseltar	38	113	151	6,7
Edelvives-Ibaizabal	139	3	142	6,3
Erein	93	41	134	6,0
Susaeta	75	20	95	4,2
Anaya-Haritza	3	57	60	2,7
Santillana-Zubia	46	0	46	2,1
Ttarttalo	45	11	56	2,5
Innovamat Education	31	12	43	1,9
Bruño	12	21	33	1,5
<i>Guztira</i>	<i>572</i>	<i>485</i>	<i>1.057</i>	<i>47,1</i>

Hamar handienen indarra asko jaitsi da, inoizko maila baxuenera, bai kopuru absolutuan (1.057 titulu), bai ekoizpen osoarekiko ehunekoan (%47,1, 2020an baino ia zortzi puntu gutxiago). Beherakada horretan hiru argitaletxeren zenbakiak izan dute eragin zuzena: Anaya-Haritza, Santillana-Zubia eta Edebé-Giltza aurreko urteetako kopuruetatik oso behera etorri dira aurren. Itzuliko gara auzi horretara.

Hamar goren horien artean, lau baino ez dira ehun titulura iristen. Bestela esanda, handienak ere ez dira horren handi.

Beti du interesa, eta gure kasuan are eta gehiago, argitaletxeen jatorri geografikoa ezagutzeak. Urterik urte, guretzat funtsezkoa den bereizketa egin izan dugu bertakoen eta kanpokoen artean: hau da, erabakigunea Euskal Herrian duten argitaletxeak hartzen ditugu bertakotzat, eta Euskal Herritik kanpora dutenak kanpokotzat, nahiz eta hemen filialak izan.

Aurren, hamarretik lau dira bertakoak eta sei kanpokoak. Eta produkzioarekin zer? Bertakoak kanpokoak baino indartsuagoak dira hamar horien ekoizpenaren barruan: %60,4

vs %39,6. Ekoizpen orokorrarekiko, aldiz, bertakoek 10 puntuz hartu diete aurrea kanpokoei (bertakoek %28,4, eta kanpokoei

Erabakigunea Euskal Herrian duten argitaletxeak hartzen ditugu bertakotzat, eta Euskal Herritik kanpora dutenak kanpokotzat, nahiz eta hemen filialak izan

%18,7) ekoizpen orokorrarekiko. Aurten, beraz, asko apaldu da azken urteetan gorantz zihoan kanpokoaren eragina.

Bertakoen eta kanpokoaren arteko alderik handiena, berriro, berrargitalpen politikan dago. Eskuratu ahal izan dugun informazioa fidagarria bada, bertako argitaletxeetan berrargitalpenaren indarra %76,9 da, eta %23,1 bakarrik kanpokoetan. Betiere hamarron unibertso horren barruan. Baina, sarritan diogun bezala, argitaletxe batzuek dituzten berrargitalpen kopuru hain baxuak harrigarriegiak iruditzen zaizkigu (Edel-vives-Ibaizabalek 3 berrargitalpen?, posible ote da, adibidez, Santillana-Zubiak azken urteetan 0 berrargitalpen izatea?). Datu guztiz esanguratsuak dira horiek guztiak; izan ere, gure us-tez, berrargitalpenak ematen dio egonkortasuna produkzioari.

Argitaratzaileen tipologia

<i>Argitaratzaile mota</i>	<i>Ekoizleak</i>	<i>Ekoizpena</i>	<i>%</i>
Bertako argitaldari pribatu komertziala	78	1.041	46,4
Kanpoko argitaldaria	73	692	30,9
Irakaskuntza + unibertsitatea	18	122	5,4
Elkarteak, taldea, fundazioa, erlijio-etxea...	91	161	7,2
Argitaldari publikoa	33	137	6,1
Besterik	30	90	4,0
<i>Guztira</i>	323	2.243	100,0

Argitaratzaileen tipologia heterogeneoa da: kanpokoak zein bertakoak; argitaratzaile komertzialak eta ez-komertzialak; pribatuak zein publikoak; handiak eta txikiak; irakaskuntzakoak; talde, elkarte edo fundazio izaera dutenak... Ekoizleen unibertso hori bost multzotako sailkapenean ordenatu ohi dugu.

Bertakoak eta kanpokoak testuliburuaren merkatuan

Testuliburuaren merkaturia aztertzeke ere, hamar ekoizle handien unibertsoan jarraitzen dugu.

Bertako eta kanpoko editorialen bereizketa geografikoa da azalez, baina ekosistema industrial eta kulturalean berebiziko garrantzia du sakonean. Kontua da ekoizpenaren

erabakigunea nork duen, bereziki hezkuntza curriculumari lotutako arloan. Izan ere, hezkuntza edo irakaskuntzako liburu produkzio handiena ez dago euskal editorialen esku, baizik eta estatu mailako argitaletxeetan, azken finean beraien erabakigunea Euskal Herrikan kanpo duten horietan. Gertakari horrek badu garrantzirik euskal hezkuntza sistema propio eta beregaina desiratzen duen edonorentzat.

Batzuek eta besteek ekoizpenean duten gradua ez da urtero bera izaten. Eta, 2021ean, hain zuzen, kanpoko argitaletxeen eremuan berrikuntza nabarmena gertatu da, hamar argitaletxe nagusiak aztertzerakoan aipatu dugun bezala: Santillana-Zubia, Anaya-Haritz eta Edebé-Giltzak zeharo murriztu dute beren ekoizpena: 304 titulutik 46ra, 162tik 104ra eta 83tik 5era, hain zuzen ere. Hiruren artean, 549 titulutik 155era amildu dira urte batetik bestera! Datu horrek, jakina, testuliburuaren atal honi zein liburugintzaren ekoizpen orokorrari buruz egin dezakegun edozein analisi baldintzatzen du.

Lehen begiratuan, kopuruak harrigarriak dira. Ez da erraza jardun horren nondik norakoak identifikatzea. Eta urte bateko fenomenoak izan den, edo hurrengo urteetan ere joera horri jarraituko zaion. Baina pare bat arrazoi aipatzera ausartuko gara: batetik, aurreko urteetako batzuetan argitaletxe horien datuak puztu xamarra egon litezke, liburuaren bertsio digital aberastuen ekoizpenari esker nobedadeen kopuruak neurritz kanpo handituz; bestetik, curriculumari lotutako arrazoiak egon litezke, Eusko Jaurlaritzak ez baitu oraindik argitaratu Espainiako Estatu osoan indarrean dagoen LOMLOE curriculum berrian dagokion %60aren behin betiko ekarpena.

Hona azken urteotako emaitzak hamar argitaletxe nagusien artean:

Urtea	Ekoizle nagusien pisua irakaskuntzan		
	Bertakoak	Kanpokoak	Gainerakoak
2017	32,2	61,9	6,0
2018	30,0	64,8	5,2
2019	23,2	71,9	4,8
2020	21,1	75,5	3,3
2021	37,1	58,8	4,1

Auzi hau guztiz garrantzitsua zaigunez, hiru taula baliatuz azalduko dugu jarraian bi ekoizle mota horiek, alegia, kanpoko argitaletxeek edo bertako argitaletxeek, argitalgintzan duten portaera. Bereziki testuliburuen alorra eta curriculuma arakaturik ere, adierazgarria eta esanguratsua da gainerako gai eremuetan duten ekarpena ere aztertzea. Horrenbestez, taula bakoitzean gai eremu guztiak daude zerrendatuta.

Taula bakoitzak bost zutabe dauzka: lehenean gaia agertzen da, eta hurrengo hiruretan ekoizleak: bertako, kanpoko eta gainerakoak. Bertako eta kanpoko diogunean, argitaletxe profesional-komertzial-pribatuez ari gara soilik, aurreko atalean aipatu ditugun bestelako ekoizleak (publikoak, elkarteak, irakaskuntza alorrekoak...) aintzat hartu gabe.

Lehen taulan, zifra absolutuak agertzen dira, eta horiei esker ikus daiteke zein den edizio mota bakoitzaren pisu kuantitatiboa.

	<i>Balio absolutuak</i>			
<i>Gaia/Ekoizlea</i>	<i>Bertakoak</i>	<i>Kanpokoak</i>	<i>Gainerakoak</i>	<i>Guztira</i>
Ekoizpen osoa	1.041	692	510	2.243
HG	421	307	35	763
HI	197	312	22	531
GG	64	12	271	347
HL	289	8	38	335
AL	52	21	53	126
ZT	11	23	75	109
Besterik	7	9	16	32

Oro har, ekoizpen osoa kontuan hartuta, Euskal Herrian argitaratzen diren liburuak dira nagusi (eta aurtan nagusiago, noski, aipatu berri dugunagatik), bai bertako editore komertzialek argitara eman dutena (1.041 titulu) eta bai elkarte, talde, fundazio, argitaldari publiko eta enparauek argitaratu dutena (510 titulu): 1.551 titulu dira guztira (ekoizpen osoaren %69,1, 2020an baino hamahiru puntu gehiago).

Gai eremuak banaka begiratzuz ere, bertakoen zifrak altuagoak dira sail mamitsuenetan kanpokoenak baino, salbuespen nabarmen batekin: hezkuntza eta irakaskuntza liburuan oraindik goitik daude kanpokoak, 312 vs 197. Azken

urteetan kanpokoek izan duten gorakada indartsua eten egin da, beraz.

Bigarren taulak alderaketaren ikuspegia proposatzen du. Ezker-eskuin, etzanean irakurri behar da, gai eremu bakoitzean kanpokoek eta barnekoek indarra zein den neurtzeko.

	% horizontalak			
<i>Gaia/Ekoizlea</i>	<i>Bertakoak</i>	<i>Kanpokoak</i>	<i>Gainerakoak</i>	<i>Guztira</i>
Ekoizpen osoa	46,4	30,9	22,7	2.243
HG	55,2	40,2	4,6	763
HI	37,1	58,8	4,1	531
GG	18,4	3,5	78,1	347
HL	86,3	2,4	11,3	335
AL	41,3	16,6	42,1	126
ZT	10,1	21,1	68,8	109
Besterik	21,9	28,1	50,0	32

Ekoizpen osoa aintzat hartuz, bertako argitaletxeek aurrea hartu diete berriro kanpokoek (%46,4 vs %30,9). Hezkuntza eta irakaskuntza liburuaren lerro horizontalean, aldiz, oraindik nagusi dira kanpokoak, baina bertakoekiko aldea dezente murriztuta: 2020ko 54 puntuko aldea 22ra jaitsi da. Kanpoko argitaletxeen azken aldiko datuen salbuesenezko izaera errepikatzen zaigu hemen berriro ere.

Taula horretan, argi ikusten da aurten ere kanpokoek ekoizpen sinbolikoa dutela bestelako gaietan: ia ez dute parte hartzen, adibidez, helduen literaturaren zein giza eta gizarte zientzietako liburuen alorretan. Hau da, kanpoko editorialak haur eta gazteen eta eskola liburuen merkatura mugatzen dira, besterik gabe.

Hirugarren taula, azkenik, zutikakoa edo bertikala da, zutabe bakoitza goitik behera irakurtzekoa. Editorial mota bakoitzaren baitan ekoizpena non mamitzen den adierazteko balio du, edizio mota bakoitzaren indargune eta ahulguneak non dauden erakutsiz.

Irakurketa bertikalak editorialen oinarritzko filosofia jartzen du agerian: argitaldari espainiarren ekoizpena haur eta gazteentzako eta hezkuntza liburuetan zentratzen da kuantitatiboki. Aurten, bereziki, hezkuntzako liburuen jaitsiera handia

(2020ko %74,8tik %44,1era) haur eta gazteentzako liburuaren igoerarekin konpentsatzen da (%19,3tik %44,4ra). Alegia, haur eta gazteei zuzentzen zaizkien bi liburu motek ekoizpen osoaren %88,5 biltzen dute. Beste esparruetan, helduentzako liburuetan, alegia, ez dute ia ezer sortzen.

<i>Gaia/Ekoizlea</i>	<i>% bertikalak</i>	
	<i>Bertakoak</i>	<i>Kanpokoak</i>
Ekoizpen osoa	100,0	100,0
HG	40,4	44,4
HI	18,9	44,1
GG	6,1	1,7
HL	27,8	1,2
AL	1,1	3,3
ZT	5,0	3,0
Besterik	0,7	1,3

Kanpoko argitaletxe nagusien beherakadak behingoagatik balantza mugitu duen arren, betiko auziaren mamia ez da ezertan aldatu. Izan ere, kanpoko argitaletxeek hezkuntzaren muina, euskal curriculuma, dute xede bakar: Euskal Herri-

Euskarazko hezkuntza
proiektu gehienak
Euskal Herritik kanpo
diseinatzen dira,
bestelako curriculum
proiektuen eta helburuen
arabera landuak

ko eskoletan kanpoan sortu-
riko curriculum egokitua sar-
tzea. Horrenbestez, euskarazko
hezkuntza proiektu gehienak
Euskal Herritik kanpo diseina-
tzen dira, bestelako curriculum
proiektuen eta helburuen ara-
bera landuak. Jatorri horren az-
tarnak nonahi agertzen zaizki-
gu: geografian, historian, litera-
turan, zatiketa administratibo-
-politikoen agerpenetan, ikuspegi euskaltzalean... Elefanteak
hortxe segitzen du, kieto, gure begien aurrean.

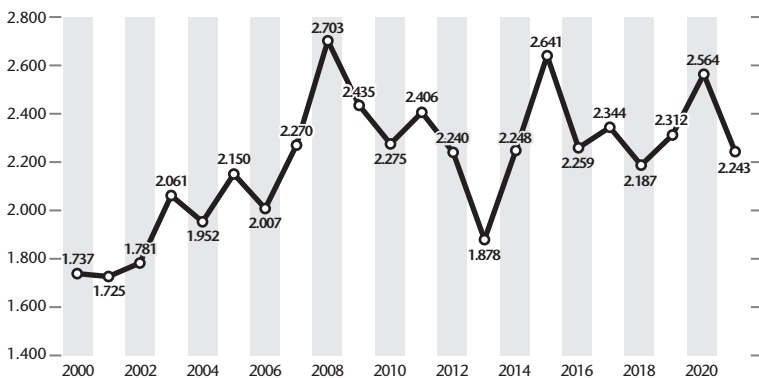
Eskaintza editoriala

Azterketaren bigarren atal honetan, argitaratzaileen emaitza material eta kuantitatiboez jardungo dugu. Hainbat ezaugarri

arakatuko ditugu jarraian: titulu kopurua, liburuen egiletza kronologikoa eta linguistikoa. Eta hori guztia ez soilik aurtengo datuekin, 2000tik gaur arteko bilakaerari ere begiratu baizik. Izan ere, eskaintzaren azterketari buruzko gure ekarpen nagusia, beharbada, emaitza bakoitzari dagokion testuinguru kronologikoa eskaintzea izaten da; ez zaigu iruditzen urteko informazio soilak, isolaturik, interpretaziorako biderik irekitzen duenik.

2021eko eskaintza editorialaren datu nagusien laburpen txiki batekin ekingo diogu atal honi. Aurtengo titulu kopurua jaitsi egin da: 2.243 titulu izan dira aurtengo, 2020an baino 321 gutxiago. Horietatik, %84,5 bertsio analogikoan argitaratu dira eta %15,5 digitalean. 1.636 titulu nobedade edo lehen edizio dira (%72,9), aurreko urtean baino 249 gutxiago. Berrargitalpenen kopurua ere jaitsi da: 607 titulu (%27,1), 2020an baino 72 gutxiago. Nobedadeen barruan, euskaraz sorturikoak 951 izan dira (%62,4); itzulpenak, hortaz, 685 (%37,6).

2.243 titulu

2021eko datu orokorrak, lehen begiratuan, aipagarritzat jo daitekeen beherakada erakusten badu ere, dagoeneko zehaztasun handiz kokatu ahal izan dugu jaitsiera horren jatorria: batik bat testuliburuak argitaratzen dituzten kanpoko argitaletxe

nagusien ekoizpen digitalaren jaitsierak bat egiten du hein handi batean ekoizpen orokorrarenarekin. Gainerakoan, azken hamar urteotako ekoizpenaren batezbestekoa 2.291 dela aintzat hartuz, 2021eko 2.243 tituluak ez dabilta urrun.

<i>Urtea / Liburu mota</i>	<i>Analogikoa</i>	<i>Digitala</i>	<i>Guztira</i>
2009	2.199	236	2.435
2010	2.017	258	2.275
2011	2.162	244	2.406
2012	2.062	178	2.240
2013	1.693	185	1.878
2014	1.721	527	2.248
2015	1.930	711	2.641
2016	1.779	480	2.259
2017	1.836	508	2.344
2018	1.898	289	2.187
2019	1.832	480	2.312
2020	1.859	705	2.564
2021	1.897	346	2.243

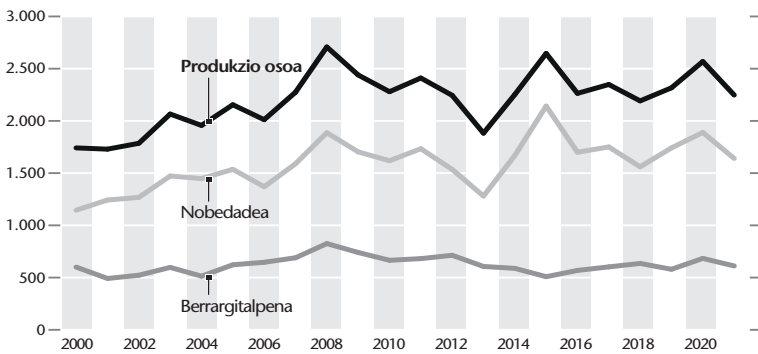
Aurreko laukian, aldiz, ekoizpen hori bitan banatua dator, analogikoa eta digitala, biak elkarren arteko alderaketan. Ikus daitekeenez, ekoizpen digitalak hartu du urteko jaitsiera osoa, 359 titulu gutxiagorekin. Bitartean, paperezkoak 38 titulu gora egin du.

Bai zifra nagusi horietan, bai gero aztertuko ditugun barne ataletan, eboluzioaren ikuspegia beti dago presente, bi modutan garatua: eboluzioaren lerroa eta eboluzioaren indizea. Eboluzioaren lerroa 2000ko erreferentziatik abiatzen da, liburugintzaren jokamoldea urte horrekiko konparatuz. Eboluzioaren indizean, aldiz, erreferentzia puntua laburra da, aurreko urtea, alegia: urte arteko gorabeherak erakusten ditu, ekoizpenak aurreko urtearekiko gora edo behera egin duen.

Nobedadeak eta berrargitalpenak

Liburugintza, gurean, nobedadeetan oinarritzen da batez ere. Horien arabera hazten edo murrizten da. Horixe da gure joera, urtez urte, hamarkadaz hamarkada. 2021ean ere, lehen edizioak ekoizpenaren hiru laurden inguru hartu du: %72,9.

Berrargitalpena beste laurdena betetzera baino ez da iristen, taulako azken aldiko urteek erakusten digutenez: 2021ean ere, %27,1ean geratu da. Leku apala hartzen du edizioan, apalegia, gure ustez. Haziko balitz, liburugintza merkatu berrietara hedatzen dela esan nahiko luke. Seinale ederra litzateke, benetan! Beti pentsatu izan dugu berrargitalpenak indar handiagoa beharko lukeela. Areago: berrargitalpenaren ahulezia euskal liburugintzaren izaera diglosikoaren sintoma nagusietako bat da, gure ustez.

Ekoizpen tematikoa

Argialetxeen jarduna eta horien emaitza kuantitatiboa aztertutik ondoren, hirugarren atal honetan ekoizpen tematikoari ekingo diogu. Horrenbestez, edizioaren muinean sartuko gara.

Izan ere, bibliografoaren ikuspegitik harago, ekoizpenaren zenbatekoa bera baino gehiago interesatu izan zaigu beti ikuspuntu soziologikoa: euskaraz zer argitaratzen den, eta argitaratzen den hori non eta nola txertatzen den euskal kulturaren. Izan ere, liburugintzaren azterketari heldzerakoan, hauxe izan da Torrealdairen funtsezko abiapuntu teorikoa: liburugintza, liburuaren mundua, azken batean, gure gizartearen ispilua da.

Urteroko ekoizpena, beraz, zortzi gai sailetan sailkatu ohi dugu, nazioartean erabili ohi diren ereduaren arabera. Eta

sailkaturiko eremu bakoitzean ikuspegi ebolutiboa aplikatzen dugu, bost urteko erreferentzia bederen eduki dezagun.

Hona hemen zortzi gai sailak:

1. Hezkuntza eta irakaskuntzako liburuak.
2. Haur eta gazteentzako liburuak.
3. Giza eta gizarte zientzietako liburuak.
4. Helduen literatura.
5. Zientzia eta teknika alorreko liburuak.
6. Aisiako liburuak.
7. Orotarikoak.
8. Erlijio liburuak.

Zortzi arlo horietatik, lehenengo seiak bakarrik aztertu ohi ditugu, urterik urte ekoizpen osoaren %99 inguru biltzen baitute.

Ohikoak eta urterokoak dira gai sailkapenok, eta baita arloen hurrenkera kanonikoa ere. Aurten, ordea, berrikuntza

Aurten berrikuntza garrantzitsu batek hautsi du ia urteroko joera: haur eta gazteentzako liburuak (763 liburu, %34) lehen tokia kendu dio ekoizpenean hezkuntza eta irakaskuntza liburuari (531, %23,7)

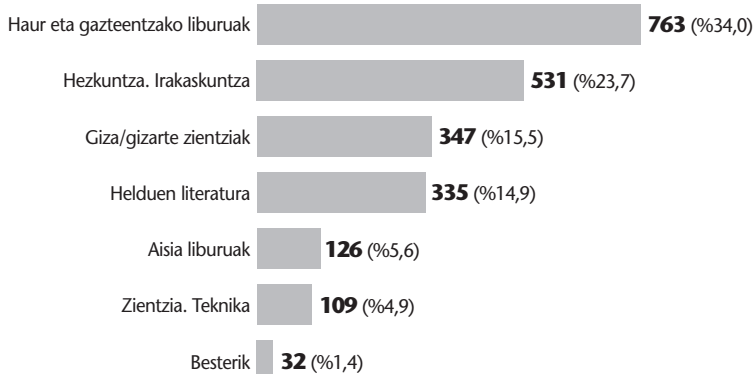
garrantzitsu batek hautsi du ia urteroko joera: 2010, 2013 eta 2018an bezala, haur eta gazteentzako liburuak (763 liburu, %34) lehen tokia kendu dio ekoizpenean hezkuntza eta irakaskuntza liburuari (531, %23,7). Baten igoerak eta bestearen jaitsiera indartsuak bi multzoen arteko alde handia izan dadin eragin dute, gainera. Hori bai: aurten ere ikus daitekeenez, oraindik nabarmena da haur eta gazteei

zuzendutako liburuaren produkzioa (%57,7) –kontuan hartu behar baita bi liburu multzo horiek adin tarte berera zuzentzen direla–, nahiz eta aurreko urteetan proportzio hori bi herenen inguruan mugitu den.

Bi multzo horiek kenduta, gainerakoen itzala arinegia da: hurrengo giza eta gizarte zientzietako liburua da (347, %15,5),

eta oso gertu dator helduen literatura (335, %14,9). Askoz atzerago datoz aisia liburuak (126, %5,6) eta zientzia eta teknikari buruzkoa (109, %4,9). Lau multzo horiek, dena dela, azken urteetako ehunekoetatik gora dabilta aurren, batik bat hezkuntza eta irakaskuntzako liburuak izan duen amiltzearen ondorioz.

Liburu sail horiek banan-banan arakatuko ditugu; baina, lehenik, ikuspegi globala emanaz hasiko gara. Helburu hori dute hurrengo grafikoak eta laukiak; bakoitzak bere modura, errealitate bera erakusten digute: urteko ekoizpen osoa bario absolutuetan eta erlatiboetan. Laukian beste erreferente bat sartu ohi dugu, 2000. urtea, mende honetako lehen urtearekiko nola gauden, zerk egin duen gora eta zerk behera adierazteko asmotan.

Ekoizpen tematiko sailkatura igaro aurretik, ohar bat: gai sail bakoitzean, informazioz betetako taula bat ageri da. Gaiari dagokion laburpen osoa biltzea du xede: azken bost urteotako eboluzioa kontzeptu guztietan, hala nola tituluetan, ekoizpen osoarekiko ehunekoan, urtetik urterako eboluzio alderatuan, itzulpenaren eta berrargitalpenaren urte bakoitzeko pisuan, urteko orrialde kopuru orokorrean eta liburu bakoitzaren batez besteko orrialde kopuruan.

Haur eta gazteentzako argitalpenak: 763 titulu

	2017	2018	2019	2020	2021
Haur/Gazte	698	732	615	642	763
Ekoizpenaren %	29,8	33,5	26,6	25,0	24,0
Urtetik urtera %Δ	14,6	4,9	-16,0	4,4	18,8
Itzulpenen % (1. edizioan)	73,2	69,5	65,8	61,5	63,4
Berrargitalpenen %	32,5	35,5	35,0	40,3	30,8
Orrialde kopurua	52.035	48.675	45.018	43.770	43.824
Orrialde kopurua liburuko	74,5	66,5	73,2	68,2	57,4

Arestian aipatutakoari helduko diogu berriro: liburu mota honek –2010ean, 2013an eta 2018an bezala, bestalde– aurrea hartu dio normalean lehen tokian egon ohi den hezkuntza eta irakaskuntzako liburuari. Arrazoietakoa bat multzo honen beraren igoera izan da, noski: aurreko urtetik 121 titulu irabazi ditu, eta bederatzi puntuko igoera izan du ekoizpenaren ehuneko orokorrean. 2018ko kopurutan dago aurten ere, bai zifra absolutuan, bai ehunekoan. Baina arrazoi nagusia, aipatu dugunez, hezkuntza eta irakaskuntzako liburuaren amiltzea izan da; horrek hain behera egin ez balu, bere ohiko bigarren lekuan jarraituko luke haur eta gazteentzako liburuak.

Liburu mota honen indarra inoizko handiena da mende honetako ekoizpenaren baitan: 2000. urteko titulu kopurua bikoiztetik gora egin du lehen aldiz.

Aurreko urteetan bezala, sail honetako ia liburu guztiak analogikoan argitaratu dira (734 titulu, %96,2), eta 29 bakarrik digitalean (%3,8).

Liburu mota honetan beti izan da handia itzulpenaren pisua, arrazoi bat baino gehiago tarteko; 2021ean ere halaxe izan da, %63,4, aurreko urtetik pittin bat igota. Berrargitalpenak, berriz, behera egin du azken urteekin alderatuta, %30,8raino jaitsiz. Liburu mota honen izaera eta helmuga kontuan izanda, jaitsiera hori ez da, gure ustez, albiste ona.

Hezkuntza eta irakaskuntza: 531 titulu

2021eko ustekabe nagusia hauxe izan da: liburu mota honen amiltze bortitza. 2020ko 1.108 liburuetatik aurtengo 531

soiletara pasatu gara, urte bakarrean 577 titulu galduz; izan ere, mende honetako bigarren kopuru txikiena da. Ondorioz, urteko ekoizpenean ere pisu handia galdu du, inoiz ezagutu gabeko %23,7 eskasean geratu baita.

	2017	2018	2019	2020	2021
Hezkuntza/Irakaskuntza	789	667	848	1.108	531
Ekoizpenaren %	33,7	30,5	36,7	43,2	23,7
Urtetik urtera %Δ	-6,1	-15,5	27,1	30,7	-52,1
Itzulpenen % (1. edizioan)	26,5	34,3	21,0	24,8	37,3
Berrargitalpenen %	33,1	39,3	30,9	27,4	42,4
Orrialde kopurua	69.286	61.157	78.411	78.334	53.539
Orrialde kopurua liburuko	87,8	91,7	92,5	70,7	100,8

Hasierako ustekabeari, dena den, neurria hartu diogu, lehen ikusi dugunez: beherakada hori kanpoko argitaletxe komertzial nagusiei atxiki dakieke bete-betea. Izan ere, lau argitaletxe nagusiek –Anaya-Haritz, Edebé-Giltza, Edelvi- ves-Ibaizabal eta Santillana-Zubiak– 2020an baino 514 liburu gutxiago argitaratu dituzte. Eta 2020an kanpoko argitaletxe horiek beren ekoizpenaren %74,8 hezkuntza eta irakaskuntza liburura bideratu zutela kontuan hartzen badugu... Ez dago gehiago arakatu beharrik!

Gainerako parametroetan ere –analogikoa/digitala, itzulpe- nak eta berrargitalpenak– eragin zuzena du horrek guztiak.

Liburu analogikoaren eta digitalaren indarrak honela bana- tu dira: 399 titulu analogiko (%75,1) eta 132 digital (%24,9). Biak erori dira kopuru absolutuetan, baina proportzioan digitala dezente gehiago, 2020an ia erdi eta erdi baitzeuden.

Itzulpenaren pisua %37,3ra igo da, aurreko urteetako ehu- nekoetatik gora. Igoera horrek izango du zerikusirik argita- letxe batzuetan itzulia edo birmoldatua izan dena nobedade modura aurkezteko egiten den ahaleginarekin. Itzulpenaren igoera argitaletxe horien jaitsierak ekarri duelakoan gaude.

Eta berdin berrargitalpen mailari dagokionez ere, %42,4ra igo baita. 2018ko %39,3 hartatik, herenetik behera jaitsita ze- goen, eta asko igo da berriro. Hain zuzen ere, ia berrargitalpe- nik egiten edo aitortzen ez dutenek ekoizpena jaitsi dutenean.

Barne sailkapena

Didaktika. Pedagogia. Orientabideak. Hezkuntzaren antolakuntza..	7,2
Eskolaurrea. Haur eskola.....	7,7
Lehen Hezkuntza.....	49,3
Derrigorrezko Bigarren Hezkuntza.....	29,4
Besterik.....	6,4
	%100,0

Barne sailkapenean argi ikusten da aurtren ere LH eta DBH direla, beti bezala, sail hornituenak, eta hurrenkera horretan gainera. Hurrengo taulan, bi horien balioak sei urteko perspektiban bildu ditugu.

Urtea	LH	DBH
2016	28,6	53,7
2017	28,0	39,9
2018	43,9	28,8
2019	71,8	14,5
2020	51,5	30,8
2021	49,3	29,4

Taulan ikus daitekeenez, aurtengo datuak 2020koen oso antzekoak dira. Dena den, ekoizpenak pairatu duen distortsioa dela eta, ez da hau urterik egokiena balorazio sakonagoak egiteko.

Giza eta gizarte zientziak: 347 titulu

	2017	2018	2019	2020	2021
Giza/Gizarte	330	291	336	330	347
Ekoizpenaren %	14,1	13,3	14,5	12,9	15,5
Urtetik urtera %Δ	2,2	-11,8	15,5	-1,8	5,2
Itzulpenen % (1. edizioan)	27,6	33,5	29,8	24,4	31,5
Berrargitalpenen %	7,9	7,6	6,3	5,8	7,5
Orrialde kopurua	61.042	52.288	58.601	51.048	62.660
Orrialde kopurua liburuko	185,0	179,7	174,4	154,7	180,6

Giza eta gizarte zientzietako liburua dator ohikoa zaion hirugarren lekuan: helduen literaturaren aurretik eta haur eta gazteentzako bi liburu moten ondoren.

2020ko antzeko kopuruetan dabil aurtengoan ere, aletxo batzuk irabazi dituen arren: alor honetako sail guztietarako

347 titulu argitaratu dira, eta ekoizpen orokorraren baitan dagokion ehunekoak bi puntu eta erdi egin du gora: %12,9tik %15,5era.

Analogikoaren zein digitalaren arteko proportzioa analogikoaren alde mugitu da aurtten: zehazki, liburu analogikoak %86,2 hartu du (299 titulu), eta digitalak %13,8 (48). Alegia, 2020tik analogikoak hamar puntu egin du gora, 2019tik jaitzitako hamar puntuak berreskuratuz, alegia.

Itzulpenaren pisua herenera hurbildu da berriro, azken bi urteetako jaitsierari amaiera emanaz. Baina, hala eta guztiz ere, berrargitalpen kopurua oso ahula da oraindik (%7,5). Urtero ia titulu guztiak berriak dira: liburu mota honek ez du lortzen errorik sakontzerik gure liburugintzan. Eta tamalgarria da, multzo honek biltzen dituen gai guztiak zein eta zenbat diren aintzat hartzen badugu: filosofiatik hasi eta geografia edo historiaino, soziologia, etnologia, politika, ekonomia edo hizkuntzalaritzatik barrena.

Kultura osasuntsu batek beharko lukeen maila eta kopururitik oso behera dabil urterik urte. Gure porrotaren sintomaz hitz egin genezake: euskal liburuaren gure kontsumoa guztiz diglosikoa da, desorekatua, sakontasun gutxikoa, alor batzuetara mugatua.

Barne sailkapena

Filosofia. Psikologia.....	3,2
Soziologia. Estatistika. Politika. Ekonomia.....	26,5
Zuzenbidea. Administrazioa.....	12,1
Etnologia. Etnografia.....	4,6
Arteak. Hirigintza.....	25,6
Filologia. Hizkuntzalaritza.....	12,1
Geografia. Historia.....	15,9
	%100,0

Zerrenda horrek argi uzten du giza eta gizarte zientzietako liburuak bere baitan biltzen duen gaitegi zabala. Eta, hori guztia elikatzeko, 347 titulu besterik ez. Ez dago askoz gehiago esan beharrik.

Helduen literatura: 335 titulu

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Helduen literatura</i>	285	316	311	296	335
Ekoizpenaren %	12,2	14,4	13,5	11,5	14,9
Urtetik urtera %Δ	3,3	10,9	-1,6	-4,8	13,2
Itzulpenen % (1. edizioan)	22,3	26,4	30,9	19,4	22,6
Berrargitalpenen %	24,6	24,4	21,9	28,7	31,3
Orrialde kopurua	43.793	51.685	39.219	46.206	54.596
Orrialde kopurua liburuko	153,7	163,6	126,1	156,1	163,0

Helduen literaturak, bere mailan, igoera esanguratsua izan du: bai kopuru absolutuan (39 titulu gehiago), bai ekoizpen osoarekiko ehunekoan (hiru puntu eta erdi gehiago). Horrenbestez, azken bi urteetako jaitsiera leunari buelta eman dio, 2018ko datuetara itzuliz.

Multzo honetan, 280 titulu argitaratu dira analogikoan (%83,6), 2020an baino 31 gehiago; digitalean, aldiz, 55 soilik kaleratu dira (%16,4). 2020ko proportzioak errepikatu dira, gutxi-asko.

Nobedadeen artean itzultakoak diren literatur liburuak %22,6ra igo dira (50 titulu): iaz baino gehixeago, baina kopurua herenera hurbildu izan den urteetatik behera oraindik ere.

Berrargitalpenek ere gora egin dute nabarmen, aspaldi ezagutu gabeko kopuruetara, iazko igoera bera ere gaindituz: %31,3 (105 titulu). Berrargitalpenak gehitzea beti iruditatu izan zaigu ekoizpen eta kontsumo osasuntsuagoaren adierazle. Ikus dezagun, bada, etorkizunean goranzko joera horri eusten zaion.

Generoka

Eleberria. Ipuina.....	57,0
Olerkia.....	15,8
Antzerkia.....	2,7
Herri-literatura. Bertsoa.....	1,5
Miszelanea. Kronika. Saioa.....	20,6
Literatur teoria eta kritika.....	2,4
	%100,0

Narratibaren urteroko nagusitasuna berresten dute datuek, ez dago horretan berrikuntzarik. Gainerakoan, 2020ko portzioen oso antzekoak dira.

Gainerakoak

Zientzia eta teknika: 109 titulu

	2017	2018	2019	2020	2021
Zientzia/Teknika	134	63	85	69	109
Ekoizpenaren %	5,7	2,9	3,7	2,7	4,9
Urtetik urtera %Δ	24,1	-53,0	34,9	-18,8	58,0
Itzulpenen % (1. edizioan)	19,8	15,0	18,3	10,3	13,3
Berrargitalpenen %	6,0	4,8	3,5	1,4	3,7
Orrialde kopurua	11.190	7.551	9.574	6.983	10.445
Orrialde kopurua liburuko	83,5	119,9	112,6	101,2	95,8

Zientzia eta teknika alorreko liburuak, hiru urte negargarri izan ondoren, berriro burua altxatzea lortu du: 109 titulura iritsi da, eta ekoizpen osoarekiko ehunekoa %4,9ra igo da. Baina, arren, aitor dezagun egia: igo baldin bada, beste erre-mediatorik ez zuelako izan da. Harrokeriarik eta ospakizunik ez, beraz: urrunago joan gabe, ikus, konparazione, 2017ko datuak.

Atal honetako liburuen edukiak diziplinarrak eta espezi-fikoak izanagatik, konbentzituta gaude liburu mota honek kultura osoago batean pisu duinagoa izan beharko lukeela.

Zientzia zehatzak. Natur zientziak.....	35,8
Medikuntza.....	37,6
Ingeniaritza. Teknologia.....	11,0
Zientzia eta teknika aplikatuak. Industria.....	15,6
	%100,0

Aisia liburuak: 126 titulu

Musika.....	13,5
Argazkia.....	9,5
Jolasa. Jokoa. Kirola.....	11,9
Ikuskizunak (antzerkia, zinema.....)	13,5
Kiosko literatura.....	51,6
	%100,0

Aisiako liburuak ere gorakada izan du, iazko 98 titulutik 126ra. Ekoizpen orokorrean pisu txikia duen arren (%5,6), garrantzi handia du gizarte modernoan. Baina gurean ez, tamalez: beste liburu mota batzuekin gertatzen den bezala, aisialdiko liburuaren kontsumoak edo kontsumorik ezak gure diglosiaren sakona salatzen dute, alor honetan ere erdaraz elikatzen baikara. 🍷

2021eko LIBURUAK: GAI SAILKAPENA

Sailak	Zenb. abs.	%
0. OROTARIKOAK	864	38,5
— Zientzia eta kulturaren oinarri orokorrak. Bibliografia.		
Katalogoak. Bibliotekonomia. Entziklopediak. Kazetaritza.		
Museoak	36	1,6
— Haur eta gazteentzako argitalpenak	828	36,9
1. FILOSOFIA	11	0,5
— Metafisika. Ontologia. Estetika. Filosofia sistemak. Psikologia.		
Logika. Etika	11	0,5
2. ERLIJIOA. TEOLOGIA	12	0,5
— Berezko teologia. Biblia. Kristologia. Mariologia. Teologia morala.		
Liturgia. Pastoral teologia. Eliza. Kristauez besteko erlijioak	12	0,5
3. GIZARTE ZIENTZIAK	683	30,5
— Soziologia. Estatistika. Demografia. Politika. Ekonomia.		
Zuzenbidea. Herri administrazioa. Gizarte laguntza. Etnologia	152	6,8
— Hezkuntza. Irakaskuntza. Heziketa. Pedagogia	531	23,7
5. ZIENTZIA ZEHATZAK ETA ZIENTZIA NATURALAK	32	1,4
— Matematikak. Astronomia. Fisika. Kimika. Geologia. Metereologia.		
Paleontologia. Biologia. Botanika. Zoologia	32	1,4
6. ZIENTZIA APLIKATUAK. MEDIKUNTZA. TEKNIKA	65	2,9
— Medikuntza. Ingeniaritza. Teknika. Nekazaritza. Basogintza.		
Zooteknia. Etxeko ekonomia. Industria. Zenbait industria eta lanbide.		
Eraikuntza. Sukaldaritza	65	2,9
7. ARTEA. JOLASAK. KIROLAK	148	6,6
— Artea. Estetika. Hirigintza. Arkitektura. Eskultura. Marrazketa.		
Margogintza. Argazkigintza. Musika	118	5,3
— Jostaldiak. Ikuskizunak. Jolas eta jokoak. Kirolak	30	1,3
8. FILOLOGIA. LITERATURA	373	16,6
— Hizkuntzalaritza. Filologia	38	1,7
— Literatura. Literatur generoak	335	14,9
9. BIOGRAFIA. HISTORIA. GEOGRAFIA	55	2,5
— Biografia	18	0,8
— Historia. Geografia	37	1,7
GUZTIRA	2.243	100,0